

Mgr Marzena Malajka

Mgr Ewa Szczędzina

Katowice – SUM

BAZA CYTOWAŃ PUBLIKACJI PRACOWNIKÓW ŚLĄSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO W KATOWICACH

Wymogi związane z oceną parametryczną jednostek naukowych zawierają coraz częściej postulat dokumentowania cytowanych prac. Biblioteka Główna Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach jest pierwszą biblioteką medyczną w kraju, która podjęła się pełnej rejestracji cytowań pracowników własnej uczelni. Efektem tych działań jest baza *Cytowania Publikacji Pracowników Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach*, która jest jedynym tego typu indeksem cytowań z dziedziny medycyny powstającym w Polsce¹.

Materiałem źródłowym dla bazy *Cytowań* jest *Science Citation Index*. SCI to indeks cytowań dla nauk przyrodniczych i medycznych, ukazujący się regularnie od 1964 r., wydawany przez Institute for Scientific Information (ISI) w Filadelfii, obecnie będący częścią korporacji Thomson Reuters. Jego uzupełnienia dla nauk społecznych i humanistyki to: *Social Science Citation Index (SSCI)* i *Arts and Humanities Citation Index (AHCI)*, z których to baz również wprowadzone zostały cytowania dla pracowników zatrudnionych w katedrach zajmujących się np. historią medycyny. Obecnie *Science Citation Index Expanded* (wersja rozszerzona SCI) rejestruje prawie 5900 tytułów czasopism obejmujących swoim zakresem 150 dyscyplin naukowych.

Baza cytowań SUM tworzona jest z wykorzystaniem programu *Expertus*, w którym opracowywana jest *Bibliografia Publikacji Pracowników Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach*. Program ten powiększono o moduł *Cytowania*, do którego

---

¹ Dziedziny humanistyczne reprezentuje: *Indeks Cytowań Socjologii Polskiej* powstały na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, baza *Polska Literatura humanistyczna ARTON* tworzona w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz baza *CYTBIN (Cytowania w Bibliotekoznawstwie i Informacji Naukowej)* – również powstająca w Uniwersytecie Śląskim

wprowadzane są rekordy z SCI, a następnie wiązane z opisami wprowadzonymi wcześniej do bazy *Bibliografia*. Biblioteka SUM prenumeruje SCI od 2002 r., co oznacza, że dysponuje dostępem do opisów prac cytowanych od 2002 r., bez względu na czas ich powstania. W bazie *Cytowania* uwzględniono cytowania prac wcześniejszych, przyjmując jako datę graniczną rok 1991. Opisy za lata 1991–2001 pozyskano w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego, prenumerującej SCI od 1991 r. oraz w Bibliotece Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Program został tak skonstruowany, że widoczny jest pełny opis bibliograficzny pracy cytowanej autorstwa pracownika Uczelni, a dopiero pod nim wymienione są opisy prac, w których cytowana praca występuje. Prace nad projektem *Cytowania wg SCI publikacji pracowników ŚAM* rozpoczęto wiosną 2000 r., a bazę cytowań uruchomiono po roku przygotowań.

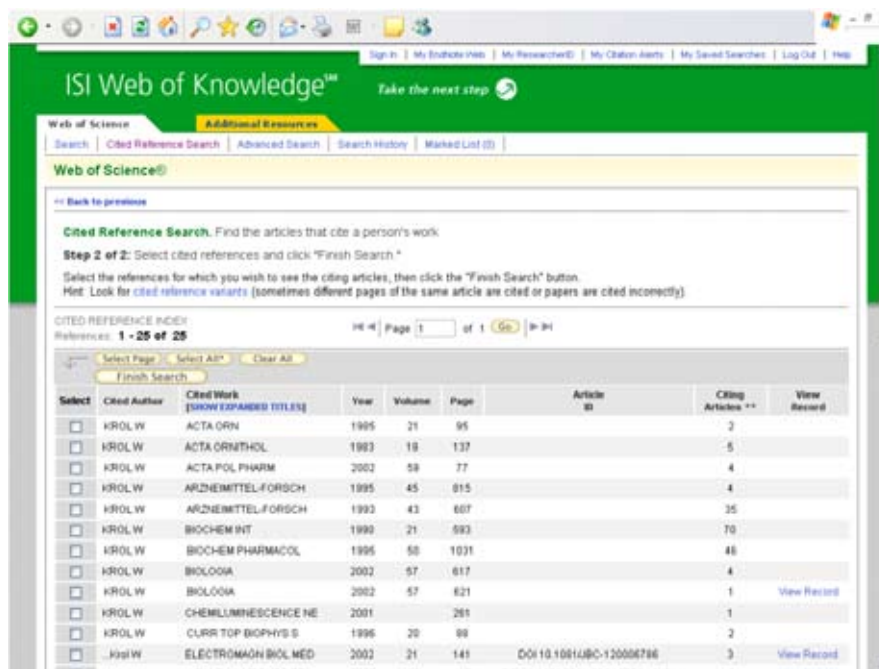
Baza spełnia podwójną rolę. Jest bazą rejestrującą, gdyż daje wykaz prac cytowanych danego autora wraz ze spisem prac cytujących. Dzięki niej każdy pracownik SUM może w prosty i szybki sposób dokonywać przeglądu własnych cytowań. Wystarczy wybrać nazwisko pracownika z indeksu i od razu pojawia się bieżący wykaz jego cytowanych w SCI publikacji².

Ryc. 1. Pierwsza strona cytowań prof. Wojciecha Króla w bazie *Cytowania Publikacji Pracowników Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach* (stan na 3.10.2008).

² Pełny wykaz publikacji każdego pracownika SUM jest sprawdzany w SCI pod kątem cytowań średnio raz na pół roku, jednak ze względu na liczne prace współautorskie w praktyce te uzupełnienia są o wiele częstsze

Dla porównania przedstawiamy wynik dla wybranego nazwiska w bazie SCI.

Ryc. 2. Wynik wyszukiwania cytowań publikacji w SCI. Aby wyszukać cytowania prof. Wojciecha Króla, wpisuje się tylko nazwisko bez polskich liter (KROL) i inicjał imienia. Wśród wyników są też cytowania Wiesława Króla z Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie (np. *Biologia* 2002;57:617).

Ze względu na ogromną liczbę danych tej bazy wynik prezentuje tylko publikacje, w których dana osoba jest pierwszym autorem, przy czym część lub nawet wszystkie pozycje mogą być autorstwa innej osoby o tym samym nazwisku i inicjale. Aby stwierdzić, czy dana pozycja jest autorstwa naszego pracownika, potrzebny jest pełny wykaz jego publikacji. Z tego wykazu publikacji trzeba jeszcze raz skorzystać w celu wyszukania cytowań publikacji, w których nasz pracownik nie jest pierwszym autorem.

Drugą funkcją bazy cytowań SUM jest jej użyteczność przy ocenie dorobku całej uczelni. Praktyka pokazuje, że analiza cytowań publikacji jest jednym z ważniejszych elementów oceny parametrycznej dorobku naukowego (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 października 2007 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na działalność statutową – Dz. U. z 2007 r. Nr 205, poz. 1489). Zasoby bazy zostały wykorzystane przy wypełnianiu ankiety OPI za rok 2007 (w przyszłości do parametryzacji za lata 2005–2008). Na jej podstawie otrzymano dane odnośnie ilości cytowań wszystkich

pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych aktualnie w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach. Wykorzystując możliwość błyskawicznego uzyskania cytowań dla poszczególnych pracowników, po usunięciu dublujących się publikacji, można było w dość prosty sposób obliczyć liczbę cytowań, np. dla całej kliniki, a następnie wydziału.

Mimo, że analizy cytowań są powodem licznych kontrowersji, faktem jest, że w wielu krajach stanowią najczęściej używany wskaźnik przy ocenie dorobku pracownika nauki. Ilość publikacji traci znaczenie na korzyść ich „cytowalności”, na czym opierają się następujące wskaźniki: Impact Factor (używany do oceny czasopism naukowych), indeks h (współczynnik Hirsha), „okienka prawdy”, których pomysłodawcą jest Karol Życzkowski (w artykule *Indeksy cytowań i wiosła „Forum Akademickie”* 2008, nr 9, s. 22). W tym kontekście, aktualizowana na bieżąco baza cytowań pracowników Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach nabiera istotnego znaczenia dla środowiska naukowego uczelni.

Bibliografia

B o j k o Katarzyna: *Cytowania publikacji pracowników Śląskiej Akademii Medycznej jako jeden z elementów oceny parametrycznej dorobku naukowego*. W: *21 Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych – Biblioteki medyczne wobec problemu bibliometrycznej oceny dorobku naukowego*. Poznań 28–29 listopada 2002. Poznań 2002 s. 31–35

B o j k o Katarzyna, S e i f f e r t Justyna: Indeks cytowań – dopowiedzenia... *Biuletyn Informacyjny ŚAM* 2003 nr 2 s. 20–21

G a r f i e l d Eugene: The evolution of the Science Citation Index. *International Microbiology* 2007 Vol. 10 nr 1 s. 65–69

S t e f a n i a k Barbara, S w o b o d a Izabela: *Polskie indeksy cytowań – potrzeba tworzenia, dotychczasowe doświadczenia*. W: *Piąta Ogólnokrajowa Narada Bibliografów*. Warszawa 11–13 czerwca 2003. Warszawa 2003 s. 244–245

Ż y c k o w s k i Karol: Indeksy cytowań i wiosła. *Forum Akademickie* 2008 nr 9 s. 22–25; strona internetowa Thomson Reuters: <http://scientific.thomsonreuters.com/products/sci/>